

Mine SOYSAL “İnsanın Okurluk Yolculuğunun Kılavuzu ÖĞRETMENLERİDİR”

Yazar, yayıncı, arkeolog Mine Soysal İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eski Önasya Dilleri ve Kùltürleri Bölümü'nden 1981'de mezun oldu. 1994 yılına dek İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde arkeolog-araştırmacı olarak çalıştı, sergileme projeleri gerçekleştirdi; kazı ve yüzey araştırmalarına katıldı. 1996 yılında Günışığı Kitaplığı'nı kurdu. Çocuk edebiyatımızda önemli bir yer edinen birçok kitabın editörlüğünü üstlendi. Farklı yaşlar için bilimsel içerikli kitaplar hazırladı; çocuklar için Ala Çocuk Yollarda adlı öykü kitabını, her yaştan okur için İstanbul Masalı adlı anlatıyı kaleme aldı. 40 binden fazla öğrenciyle gerçekleştirdiği tartışmalardan yola çıkarak yazdığı Eyvah Kitap! 'ta, kitap okuma eğilimlerini ve sorunları sıradışı bir yaklaşımla öyküleştirdi. Gençlik romanı Eylül'de Aşklar'ı yazan Soysal'ın son kitabı Oda da Yalnız, Türkiye'nin gençlik hallerini yorumlayan öykülerden oluşmakta. Gündelik yaşamın aydınlanma yolculuğunda ismi ile çok karşılaştığımız Mine SOYSAL Öğretmenim Dergisi'ne verdiği özel röportajında şunları söyledi:

“İnsanın okurluk yolculuğundaki asıl kılavuzu öğretmenleri ve okulunun kitap okumaya yaklaşımıdır. Eğitimcinin, seçici, karar verici, yasaklayıcı, ahlakçı ya da onaylayıcı değil; öneren, tartışan, düşündüren, geliştiren, özgür kılan olması; her koşulda hem öğrencisinden hem de edebiyattan ve okumaktan yana durabilmesi çok önemli. Son yıllarda edebiyatın özellikle eğitimde pek çok nedenle sansürlendiğini duyuyoruz. Örneğin bazı eğitimciler, edebiyat metninin bütünlüğünü bir yana bırakıp, salt “zararlı” gördükleri deyiş, küfür, beddua vb. söyleyişleri, hatta gençlik kitaplarında argoyu elemeye çalışıyor. Bir edebiyat metninde sarf edilen “ap-tal” ya da “cilveli” sözcüğü yüzünden bir çocuğun “kötü” dilsel alışkanlıklar edineceğini sanmak, polisiye okuyan birinin katil olacağını beklemek kadar büyük yanılgıdır. Edebiyatın fantastik, bilimkurgu, polisiye gibi özgün türlerini gençlere önermemek, okumalarını engellemek de bir diğer sansür biçimi. Oysa bunlar, genç okuru edebiyatla en kolay yakınlaştıran türler. Bazı okulların, edebiyatımızın büyük ustalarının kitaplarındaki birtakım sözcük ve deyişlerin çıkarılmasını ya da değiştirilmesini talep etmesine; önemli bir edebiyat seçkisinin “uygunsuz” bulunduğu sayfalarını yırtmasına tanık oluyoruz. Elbette bütün bunlar okuma kültürümüzün geleceği açısından çok ürkütücü. Öğretmenlere önerim, nitelikli edebiyat kitaplarını yayımlayan yayınevlerini izlemeleri, öğrencilerine çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatından sürekli seçenek sunmaları, okudukları kitaplar üzerinde onlarla tartışmaları ve eğer mümkünse, okudukları ve merak ettikleri kitapların yazarlarıyla buluşmalarını sağlamalarıdır. Öğrencinin en büyük şansının, bireysel hak ve özgürlüklerine saygı gösteren, hoşgörü ve sağduyu sahibi, anlayışlı ve şefkatli öğretmenler olduğuna içtenlikle inanıyorum.”

“Çocuklar her şeyi okumalı mı?” sorumuz ile “çocuklara okuma sevgisi nasıl kazandırılmalı?” sorularımız da tanınmış ve sevilen isim Mine Soysal

şöyle yanıtladı:

- Öncelikle edebiyat yayıncılığının temel ölçütlerinden olan “çocuğa görelik”ten söz etmeliyiz. “Çocuğa görelik” ancak, yaratıcı bir yazarın ve yaş gruplarında uzmanlaşmış bir editörlüğün altından kalkabileceği çetrefil bir konudur. Edebiyatta yasakların da, sansürün de yeri yoktur; elbette çocuk edebiyatında da. Her konu çocuğun dilsel, düşünsel ve duygusal gereksinimlerine ve algısına uyumlu bir edebi estetikle yoğrularak anlatılabilir. Önemli olan metnin edebi yapısının, yaş grubunun okuma gereksinimiyle en yüksek noktada buluşmasını sağlayacak bir kitaplaşma sürecinden geçmesidir. Kısacası “çocuğa görelik”, hem sanatsal hem teknik anlamda farklı pek çok dinamikle çalışabilen karmaşık bir ölçüttür. Öte yandan, çocuğun eline aldığı eğer nitelikli bir edebiyat kitabıysa, bir nedenle merak edip okumaya çalışması iyidir. Anladığı, sayfalarında yitip gittiği kitaplar ona göre demektir. Yoksa kafası karışıyor, anlamıyorsa zaten sıkılır, okumaktan vazgeçer. Hangi yaşta olursa olsun kitapların insana asla zarar vermeyeceğini unutmamalıyız. Onları kısıtlayarak, bizim istediklerimizi okumak zorunda bırakarak, onlar için “uygun” olanı seçerek, okuma keyfi sağlayamayız. Yaşamın arka bahçesi gibidir edebiyat. Çocuk bu bahçede özgürce oynadıkça, iyi zaman geçirdiğini gördükçe, zamanla tadına vardığı keyif yaşamına sızar, tutkuya dönüşür. Zamanla sürekli yenilenen ve değişen yeni keyifler keşfetmeyi sağlar. Özgür okumalar sayesinde çıkılan gizemli içsel yolculuklar, alışkanlığın çok ötesinde tutkulu bağlanmaya neden olur. Onlarla sık sık kitapçılara, kütüphanelere gitmeyi, birlikte kitap karıştırmayı, birlikte okumayı ihmal etmemeliyiz. Öykülerden oyunlar kurmak, roman kahramanlarını sofralara, sohbetlere konuk etmek hepimize iyi gelir. Yazan yazar da, eğiten öğretmen de, seven ve esirgeyen aile de edebiyat okuru olmadan, çocuklar için edebiyattan ve okumaktan söz etmek mümkün değil.”